ISSN 2710–3056

ARTICLE

DOI 10.36074/grail-of-science.17.10.2025.038

МЕХАНІЗМИ ГЛОБАЛЬНОЇ ПРОТИДІЇ ЯДЕРНІЙ ЗАГРОЗІ: РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ІНСТИТУЦІЙ ТА ДИПЛОМАТІЇ

Довбня Юліана Андріївна
здобувачка вищої освіти
ННІ "Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Україна

Панасенко Ганна Сергіївна
кандидат політичних наук, доцентка ЗВО кафедра міжнародних відносин
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Україна

Анотація. *Глобальна ядерна безпека залишається однією з найважливіших проблем міжнародних відносин, зумовленою загрозами розповсюдження, ядерного тероризму та військового шантажу. Існуючі механізми, зокрема Договір про нерозповсюдження ядерної зброї, діяльність МАГАТЕ та стратегічні угоди між ядерними державами, демонструють обмежену ефективність у сучасних умовах. Прискорене нарощування ядерних арсеналів Китаєм, Індією та Пакистаном, а також агресивна риторика Росії вимагають реформування міжнародної системи безпеки. Дипломатичні зусилля мають бути спрямовані на оновлення контрольних механізмів, розширення переговорного процесу та створення ефективних санкційних інструментів. Подальше забезпечення глобальної стабільності залежатиме від здатності міжнародної спільноти зміцнювати механізми контролю та зменшувати ядерні ризики.*
Ключові слова: *ядерна безпека, нерозповсюдження, МАГАТЕ, ядерне роззброєння, контроль над озброєннями, дипломатія, міжнародне право, стратегічна стабільність.*

Постановка проблеми. У XXI столітті ядерна загроза залишається однією з найсерйозніших проблем глобальної безпеки. Незважаючи на численні ініціативи міжнародної спільноти, спрямовані на нерозповсюдження та контроль над ядерною зброєю, ситуація у світі характеризується загостренням геополітичної напруженості, зростанням регіональних конфліктів і стрімким розвитком військових технологій. Ці фактори підвищують ризик ядерної ескалації. Ядерні держави модернізують свої арсенали, а країни, що не мають офіційного ядерного статусу, демонструють прагнення до володіння такою зброєю, що ставить під загрозу стратегічний баланс сил. Водночас міжнародне право часто стикається з проблемами імплементації, що ускладнює ефективне стримування загрози.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика ядерної безпеки широко представлена у працях таких дослідників, як Ганс Крістенсен, Брюс

 Авторські права захищені | Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License

Блєр, Генрі Сокольський, а також у звітах міжнародних організацій — ООН, МАГАТЕ, SIPRI, NTI. Ці джерела аналізують сучасний стан ядерного озброєння, механізми нерозповсюдження, ефективність дипломатичних і санкційних інструментів. Разом з тим, попри значну кількість публікацій, недостатньо висвітлюється питання цілісного функціонування глобальних механізмів протидії ядерній загрозі в умовах сучасної багатополярності, а також синергії між міжнародними інституціями та дипломатією у запобіганні ядерному конфлікту.

Мета статті. Метою цієї статті є дослідження механізмів глобальної протидії ядерній загрозі з акцентом на ролі міжнародних інституцій та дипломатії, виявлення їхньої ефективності та окреслення викликів, що стоять перед світовою спільнотою у справі недопущення ядерної ескалації.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Міжнародно-правові механізми протидії ядерній загрозі є фундаментом глобальної безпеки, спрямованим на запобігання розповсюдженню ядерної зброї та забезпечення контролю над її використанням. Одним із ключових документів у цій сфері є Договір про нерозповсюдження ядерної зброї, підписаний 1 липня 1968 року. Основними положеннями договору є зобов'язання держав, які володіють ядерною зброєю, не передавати її іншим країнам, а неядерні держави зобов'язуються не розробляти та не набувати ядерну зброю. Цей договір також передбачає право всіх учасників на мирне використання ядерної енергії під контролем Міжнародного агентства з атомної енергії [1]. МАГАТЕ відіграє ключову роль у забезпеченні дотримання положень Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, здійснюючи інспекції ядерних об'єктів та контролюючи, щоб ядерні матеріали не використовувалися у військових цілях. Завдяки діяльності МАГАТЕ вдалося виявити та запобігти кільком спробам порушення договору, що підкреслює ефективність цього механізму контролю.

У 2017 році було прийнято Договір про заборону ядерної зброї, який набув чинності у 2021 році. Цей документ забороняє розробку, випробування, виробництво, накопичення та використання ядерної зброї, прагнучи до повної її ліквідації. Однак жодна з дев'яти ядерних держав не підтримала цей договір, що обмежує його практичну ефективність у сфері контролю над озброєннями, проте він має важливу символічну й нормативну цінність для формування глобальної антиядерної норми [10]. Для неядерних держав участь у договорі є виразом їхньої прихильності до глобального роззброєння та моральної позиції проти ядерної зброї. Проте відсутність підтримки з боку ядерних держав обмежує практичний вплив договору на глобальну безпеку. Це створює ситуацію, коли політичні декларації не завжди перетворюються на реальні зміни у сфері ядерного роззброєння. Таким чином, хоча Договір про заборону ядерної зброї є важливим кроком у напрямку делегітимізації ядерної зброї, його ефективність залежить від готовності ядерних держав приєднатися до нього та виконувати його положення.

Крім зазначених договорів, існують інші міжнародні угоди та протоколи, спрямовані на зменшення ядерної загрози. Договір про заборону випробувань ядерної зброї в атмосфері, космічному просторі та під водою, підписаний у 1963 році, став важливим кроком в обмеженні ядерних випробувань та зменшенні

All rights reserved | Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License

радіоактивного забруднення. Цей договір заборонив випробування ядерної зброї в трьох середовищах, що сприяло зменшенню екологічних наслідків від таких випробувань [3]. Однак він не охоплював підземні випробування, що дозволило деяким країнам продовжувати тестування ядерної зброї під землею. Лише згодом, із прийняттям Договору про всеосяжну заборону ядерних випробувань у 1996 році, було зроблено спробу повністю заборонити всі види ядерних випробувань, але цей договір досі не набув чинності через відсутність ратифікації деякими ключовими державами. Це підкреслює складність процесу досягнення глобальної згоди у сфері ядерного роззброєння та необхідність постійних зусиль міжнародної спільноти для реалізації таких ініціатив.

Будапештський меморандум 1994 року є ще одним важливим документом у контексті ядерної безпеки. Він надав Україні, яка відмовилася від ядерного арсеналу, гарантії безпеки з боку США, Великої Британії та Росії. Ці гарантії включали зобов'язання поважати суверенітет та територіальну цілісність України, утримуватися від загрози силою та економічного тиску [2]. Однак події 2014 року, коли Росія анексувала Крим, поставили під сумнів дієвість таких гарантій. Ця ситуація викликала дискусії щодо надійності міжнародних безпекових гарантій та їхнього впливу на рішення інших країн щодо відмови від ядерної зброї. Відсутність ефективних механізмів примусу до виконання таких меморандумів може спонукати держави до перегляду своїх позицій щодо ядерного роззброєння, що створює додаткові виклики для глобальної безпеки. Цей приклад підкреслює необхідність посилення міжнародних механізмів забезпечення виконання взятих на себе зобов'язань у сфері ядерної безпеки.

Міжнародне агентство з атомної енергії відіграє центральну роль у забезпеченні ядерної безпеки та нерозповсюдження ядерної зброї. Створене у 1957 році, воно здійснює моніторинг ядерних програм країн-учасниць Договору про нерозповсюдження ядерної зброї та надає технічну допомогу у сфері мирного використання атомної енергії. МАГАТЕ проводить інспекції ядерних об'єктів, аналізує використання ядерних матеріалів і виявляє можливі порушення договору [4]. Зокрема, агентство відіграло ключову роль у моніторингу ядерних програм Ірану та Північної Кореї, використовуючи механізми верифікації та дипломатичного тиску для запобігання розвитку ядерної зброї. Проте обмеження його мандату та залежність від політичної волі держав-членів іноді ускладнюють ефективність його роботи. Наприклад, у випадку з Північною Кореєю, яка вийшла з Договору про нерозповсюдження ядерної зброї у 2003 році та продовжила ядерні випробування, дії МАГАТЕ виявилися недостатніми для стримування ядерної програми цієї країни. Однак загалом діяльність агентства сприяє зміцненню глобального режиму нерозповсюдження та знижує ризики ядерного тероризму. У цьому контексті важливо посилювати співпрацю між МАГАТЕ та іншими міжнародними організаціями, такими як ООН і Європейський Союз, для забезпечення комплексного підходу до розв'язання проблем ядерної загрози [6].

Міжнародні інституції відіграють вирішальну роль у забезпеченні ядерної безпеки, запобіганні розповсюдженню ядерної зброї та зміцненні глобальної стабільності. Організація Об’єднаних Націй є центральною платформою для ухвалення рішень у цій сфері, а Рада Безпеки відповідає за прийняття резолюцій щодо нерозповсюдження. Наприклад, резолюція 1540 (2004) зобов’язує

 Авторські права захищені | Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License

держави запобігати потраплянню ядерної зброї в руки недержавних суб'єктів [15]. Окрім санкційних механізмів, Рада Безпеки використовує дипломатичні інструменти для врегулювання конфліктів, пов'язаних із ядерними програмами, що можна побачити на прикладі Ірану та Північної Кореї. Однак політичні суперечності між постійними членами Ради іноді ускладнюють ухвалення рішень, що ставить під загрозу ефективність цієї інституції.

Важливу роль у контролі за нерозповсюдженням ядерної зброї відіграє Міжнародне агентство з атомної енергії, яке здійснює інспекції ядерних об'єктів та оцінює відповідність держав міжнародним нормам. В межах Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, МАГАТЕ здійснює моніторинг використання ядерних матеріалів у мирних цілях [2]. У разі виявлення порушень воно інформує відповідні міжнародні органи, які можуть ініціювати санкційні заходи. Хоча діяльність агентства часто залежить від політичної підтримки великих держав, його експертні оцінки є важливим механізмом міжнародного контролю.

Регіональні ініціативи також відіграють важливу роль у зміцненні ядерної безпеки. Договори про створення зон, вільних від ядерної зброї, діють у Латинській Америці (Договір Тлателолко), Африці (Договір Пеліндаба) та Центральній Азії (Договір Семипалатинськ) [3]. Ці угоди забороняють розміщення та випробування ядерної зброї в окремих регіонах, сприяючи зниженню ядерних ризиків. Водночас їхня ефективність залежить від дотримання гарантій з боку ядерних держав, які не завжди демонструють готовність їх виконувати. Наприклад, хоча США та Росія підтримують концепцію без'ядерних зон, вони не завжди зобов'язуються повністю поважати їхні положення.

Крім глобальних ініціатив, важливу роль у ядерній безпеці відіграють НАТО та Європейський Союз. НАТО дотримується концепції ядерного стримування, розглядаючи ядерну зброю як засіб гарантування безпеки своїх членів, особливо в контексті напруженості у відносинах із Росією [4]. Водночас ЄС активно підтримує ініціативи з нерозповсюдження та роззброєння, виступаючи за дипломатичне врегулювання ядерних криз, як у випадку з Іраном. Спільні санкційні механізми ЄС та НАТО дозволяють обмежувати доступ до технологій, які можуть бути використані для розробки ядерної зброї.

Дипломатичні зусилля щодо подолання ядерної загрози є ключовим елементом міжнародної безпеки. Серед найважливіших механізмів контролю над ядерним озброєнням є Договір СНО-III між США та РФ, який обмежує кількість стратегічних наступальних озброєнь і встановлює механізми перевірки виконання домовленостей. Однак його майбутнє залишається невизначеним через загострення відносин між державами [9]. Водночас переговори щодо ядерних програм Ірану та КНДР демонструють складність поєднання дипломатичних зусиль, санкційного тиску та пошуку ефективних гарантій безпеки, які здатні зупинити розповсюдження ядерної зброї [7]. Спільний всеосяжний план дій з Іраном мав на меті обмежити його ядерні амбіції, але вихід США з угоди у 2018 році значно ускладнив ситуацію [13]. Щодо КНДР, численні раунди переговорів, зокрема шестисторонні зустрічі, не змогли остаточно розв'язати проблему, оскільки Пхеньян продовжує розвивати ядерний арсенал [12]. Ці випадки демонструють, що дипломатія є важливим, але не завжди достатнім інструментом у врегулюванні ядерних загроз.

All rights reserved | Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License

Дискусія щодо політики стримування та роззброєння залишається актуальною в міжнародній політиці. З одного боку, ядерне стримування вважається гарантією безпеки, запобігаючи повномасштабним конфліктам між великими державами. НАТО, наприклад, наголошує на важливості ядерного стримування як засобу забезпечення безпеки своїх членів [8]. Проте критики зазначають, що наявність ядерної зброї створює додаткові ризики ескалації конфліктів та можливості її використання внаслідок помилки чи провокації [5]. Альтернативним підходом є політика ядерного роззброєння, яку підтримують міжнародні ініціативи, такі як Договір про заборону ядерної зброї [18]. Водночас процес роззброєння ускладнюється відсутністю довіри між державами та асиметричним розподілом військових можливостей. Прикладом успішного роззброєння є Південно-Африканська Республіка, яка добровільно ліквідувала свою ядерну програму на початку 1990-х років, продемонструвавши можливість відмови від ядерної зброї в обмін на міжнародну довіру та економічні переваги [14]. Це свідчить про те, що роззброєння можливе, але потребує значної політичної волі та міжнародних гарантій безпеки.

Загальна динаміка ядерного роззброєння та нарощування арсеналів в країнах світу (2010–2024)

Країна	Кількість боєголовок у 2010 р.	Кількість боєголовок у 2024 р.	Тенденція	Коментар
США	5 113	~3 700	Зменшення	Скорочення арсеналу відповідно до договорів про роззброєння (New START)
Росія	12 000	~4 500	Зменшення	Офіційне скорочення, але модернізація стратегічних сил
Китай	240	~500	Збільшення	Активне нарощування стратегічних ядерних сил
Франція	300	290	Незначне зменшення	Підтримка стабільного арсеналу
Велика Британія	225	~260	Збільшення	Рішення уряду про розширення запасів у 2021 році
Індія	80	~170	Збільшення	Активний розвиток ядерної тріади
Пакистан	90	~170	Збільшення	Розвиток мобільних ядерних платформ
Ізраїль	~80	~90	Незначне збільшення	Відсутність офіційного підтвердження
Північна Корея	<10	~40–50	Різке збільшення	Прискорена програма з розробки боєголовок та ракет-носіїв

Джерело: [9]

 Авторські права захищені | Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License

Сучасні виклики ядерної безпеки постають перед міжнародною спільнотою як наслідок зростаючої напруженості та нестабільності у світі. Одним із головних факторів ризику є ядерний шантаж, який активно використовується Росією у контексті війни проти України. Загроза застосування ядерної зброї стала частиною російської зовнішньої політики, що порушує основоположні принципи Договору про нерозповсюдження ядерної зброї [1]. Кремль неодноразово наголошував на можливості застосування ядерних сил у відповідь на військову допомогу Заходу Україні, що підриває міжнародну довіру до системи стратегічної стабільності [6]. Використання ядерного шантажу також спричиняє дестабілізацію міжнародної безпеки та створює небезпечний прецедент для інших держав, які можуть розглядати ядерну зброю як інструмент примусу [9]. Це змушує світову спільноту шукати ефективні шляхи протидії таким загрозам через дипломатію, санкції та посилення колективної безпеки [2].

Паралельно із загрозою ядерного шантажу, відбувається прискорене нарощування ядерних арсеналів такими державами, як Китай, Індія та Пакистан. Китай активно збільшує кількість ядерних боєголовок, що підтверджується даними Стокгольмського міжнародного інституту дослідження миру [12]. Індія, зважаючи на регіональні загрози, також проводить модернізацію своїх стратегічних сил, розширюючи арсенал балістичних ракет [17]. Пакистан, своєю чергою, сприймає ядерне озброєння як ключовий фактор стримування Індії, що зумовлює подальший розвиток його ядерного потенціалу [17]. Це змагання може призвести до зростання ризиків ядерної ескалації в Південній Азії, що викликає занепокоєння міжнародних організацій, зокрема МАГАТЕ та ООН [13]. Регіональна напруженість у поєднанні з відсутністю механізмів контролю над озброєннями ставить під загрозу глобальну ядерну стабільність [9].

Ще одним критичним викликом є загроза ядерного тероризму, яка посилюється через доступ терористичних угруповань до ядерних матеріалів та технологій. Згідно з дослідженням Х. Бехруза та К. Мануїлової, нелегальні мережі розповсюдження ядерних компонентів становлять серйозну загрозу для міжнародної безпеки [5]. Вразливість ядерних об’єктів до атак та кіберзагроз також викликає побоювання, оскільки сучасні технології дозволяють дистанційне втручання у ядерні системи управління [11]. Наприклад, спроби проникнення до систем безпеки ядерних електростанцій фіксувалися у США та Європі [5]. З метою запобігання таким загрозам держави повинні посилювати міжнародну співпрацю у сфері ядерної безпеки, зокрема через механізми Глобального партнерства проти розповсюдження зброї масового ураження [16].

Незважаючи на численні виклики, перспективи зміцнення міжнародного режиму ядерної безпеки залишаються актуальними. Насамперед необхідне посилення ролі Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, який залишається ключовим інструментом контролю за поширенням ядерних технологій [1]. Крім того, важливим кроком є розширення функціоналу МАГАТЕ у сфері моніторингу та верифікації, що дозволить оперативніше реагувати на можливі загрози [6]. Запровадження нових міжнародних угод щодо обмеження виробництва ядерного матеріалу може стати додатковим запобіжником для

All rights reserved | Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License

розширення ядерних арсеналів [9]. Також варто активізувати зусилля щодо посилення контролю за мирним використанням ядерної енергії, зокрема через механізми Конвенції про оперативне оповіщення про ядерну аварію [4].

Висновки.

Таким чином, існуючі механізми глобальної протидії ядерній загрозі, такі як Договір про нерозповсюдження ядерної зброї, гарантії безпеки за Будапештським меморандумом та діяльність МАГАТЕ, відіграють важливу роль у забезпеченні стратегічної стабільності, проте їхня ефективність залишається обмеженою через політичні суперечності між ключовими гравцями. Попри міжнародні зусилля, зростання ядерних арсеналів Китаю, Індії та Пакистану, а також ядерний шантаж з боку Росії свідчать про слабкість контролю та необхідність реформування наявних інструментів безпеки. Проблема ядерного тероризму залишається актуальною загрозою, що потребує посиленої співпраці між державами та розширення механізмів моніторингу та запобігання незаконному обігу ядерних матеріалів. Перспективним напрямом є розширення участі держав у Договорі про заборону ядерної зброї та розробка нових юридично зобов'язуючих механізмів, що передбачатимуть дієві санкції для порушників. Дипломатичні зусилля повинні зосередитися на модернізації існуючих угод, розширенні переговорного процесу за участю всіх ядерних держав та створенні ефективних механізмів верифікації ядерного роззброєння. Важливим є зміцнення довіри між ядерними державами шляхом розширення стратегічного діалогу та відновлення режиму контролю над озброєннями. В умовах зростаючої геополітичної напруги ключовим викликом залишається запобігання розповсюдженню ядерних технологій серед нових держав та недержавних акторів. Реформування міжнародної системи безпеки має передбачати посилення ролі ООН та МАГАТЕ, підвищення прозорості ядерних програм та впровадження жорсткіших механізмів контролю за їхнім виконанням. Майбутнє глобальної ядерної безпеки залежатиме від здатності міжнародної спільноти адаптувати існуючі механізми до сучасних викликів, забезпечивши реальне скорочення ядерних арсеналів та мінімізацію ризиків застосування ядерної зброї.

Список використаних джерел:

[1] Договір про нерозповсюдження ядерної зброї від 1 липня 1968 року. ООН; Договір, Міжнародний документ від 01.07.1968. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_098#Text
[2] Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї. Україна, Російська Федерація, Великобританія [...]; Меморандум, Міжнародний документ від 05.12.1994. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_158#Text
[3] Договір про заборону випробувань ядерної зброї в атмосфері, в космічному просторі та під водою від 05.08.1963. URL: https://ips.ligazakon.net/document/MU63003
[4] Конвенція про оперативне оповіщення про ядерну аварію. Міжнародне агентство по атомній енергії | Конвенція, Міжнародний документ від 26.09.1986. URL: https://zakon.cc/law/document/read/995_026
[5] Бехруз Х., Мануїлова К. Ядерний тероризм як загроза міжнародному правопорядку. Юридичний науковий електронний журнал № 3/2023. С. 581-584.

 Авторські права захищені | Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License

[6] Максименко І. Ядерна загроза у війні Росії проти України: позиція МАГАТЕ та ЄС. Науковий журнал «Політикус». Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку. Випуск 1. 2024. С. 160-168.
[7] Мироненко В. Особливості світової політики щодо ракетно-ядерних озброєнь. Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. РОЗДІЛ IV. Політичні інститути та процеси, 3 (11), 2021. С. 225-235.
[8] Соколовська О. М. Глобальна ядерна безпека: актуальні наголоси політики. ВІСНИК НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. Випуск 1(57) 2023. С. 128-134.
[9] Щорічник сіпрі 2023. Озброєння, роззброєння та міжнародна безпека. Центр Разумкова. Стокгольмський міжнародний інститут дослідження миру. Київ. 2024. 664 с.
[10] Застосування ядерної зброї має бути забороненим. 2022. URL: http://surl.li/ikuphd
[11] Міжнародний режим ядерної безпеки. URL: https://www.uatom.org/mizhnarodnyj-rezhym-yadernoyi-bezpeky
[12] Ядерні держави зміцнюють власні арсенали. 2024. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3875841-aderni-derzavi-zmicnuut-vlasni-arsenali-sipri.html
[13] Alexandre Debs, Nuno P. Monteiro Nuclear Politics. The Strategic Causes of Proliferation. Yale University, Connecticut. 2016. 648 p.
[14] Barkey H. Turkey's Perspectives on Nuclear Weapons and Disarmament. Stimson Center's Nuclear Security Studies. September 22, 2009. 17 p.
[15] Ifft E., Koplow D. Legal and political myths of the Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons. Bulletin of the Atomic Scientists, 77. 2021. pp. 134- 139.
[16] Neakrase S. The Global Nuclear Security Architecture: Closing Gaps to Build Greater Assurance, Accountability, and Action. Canada, Nuclear Threat Initiative, 2021. 28 p.
[17] Sitara Noor Pakistan's Evolving Nuclear Doctrine. 2023. URL: https://www.armscontrol.org/act/2023-10/features/pakistans-evolving-nuclear-doctrine
[18] Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons. URL: https://disarmament.unoda.org/wmd/nuclear/tpnw/

MECHANISMS OF GLOBAL COUNTERACTION TO THE NUCLEAR THREAT: THE ROLE OF INTERNATIONAL INSTITUTIONS AND DIPLOMACY

Dovbnia Yuliana
Higher Education Applicant, Educational and Scientific Institute "Karazin Institute of International Relations and Tourism Business"
V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine
Panasenko Hanna
Candidate of Political Sciences, Associate Professor, Department of International Relations
V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine

Summary. *The global nuclear threat remains one of the most urgent challenges in international affairs. Amid rising geopolitical tensions and the erosion of international norms, nuclear weapons are increasingly viewed not only as deterrents but also as potential tools of political coercion. The strategic landscape is shifting: some states are modernizing their arsenals, others are seeking nuclear capabilities, and traditional security frameworks struggle to keep pace with these developments. While the Cold War logic of mutual deterrence once dominated thinking around*

All rights reserved | Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License

nuclear risks, today's world presents a more fragmented and unpredictable environment. The growing complexity of international relations, fueled by regional conflicts and distrust among key actors, undermines collective efforts to prevent the spread of nuclear weapons. In this environment, diplomacy and institutional cooperation must play a central role. Global institutions face the task of reinforcing norms, rebuilding dialogue, and creating flexible, responsive mechanisms for managing nuclear risks. However, their efforts are often hindered by political polarization, inconsistent commitments, and unequal influence within international systems. As the boundaries between conventional and nuclear threats become blurred, the global community must address not only the technical dimensions of disarmament but also the political and ethical foundations of global security. The challenge lies in adapting existing strategies to current realities, building trust where it has eroded, and ensuring that responses to nuclear threats are coordinated, credible, and based on long-term thinking. Failure to do so may lead to further destabilization and the normalization of nuclear rhetoric in international discourse.

Keywords: *nuclear security, non-proliferation, IAEA, nuclear disarmament, arms control, diplomacy, international law, strategic stability.*

 Авторські права захищені | Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License